

PRZESTRASZYĆ (55) *vb pf*

e oraz a jasne (w tym w a 2 r. błędne znakowanie).

inf przestraszyć (15). ◇ *fut 1 sg* przestraszę (3). ◇ *2 sg* przestraszysz (1). ◇ *3 sg* przestraszysz (2). ◇ *praet 3 sg m* przestraszył (11). *f* przestraszyła (2). *n* przestraszyło (3). ◇ *3 pl m pers* przestraszyli (2). *subst* przestraszyły (8). ◇ *plusq 3 sg m* był przestraszył (1). ◇ *3 pl subst* byli przestraszyły (1). ◇ *imp 2 sg* przestrasz (2). ◇ *con 3 sg m* by przestraszył (1). *n* by przestraszyło (1). ◇ *3 pl subst* by przestraszyli (1). ◇ *part praet act* przestraszywszy (1).

Sł stp notuje, Cn s.v. przestraszam kogo, Linde bez cytatu.

*Wzbudzić, wywołać strach, niepokój, uczucie zagrożenia, przerazić; wstrząsnąć; wprowadzić w osłupienie; perterrere Vulg, Mącz, PolAnt, Calag, Cn; exterrere Vulg, PolAnt, Calag, Cn; percellere BartBydg, Calag, Cn; terrere PolAnt, Calag, Vulg; perturbare Miech, Calag; turbare (metu) Mącz, Calag; consternare, percellere pavore Mącz, Cn; contertere, exanimare metu, perterrefacere, tremefacere Calag, Cn; terrefacere BartBydg; percontertere Vulg; afficere timore, facere timorem, formidinem a. terrorem a. timorem inicere, incutere (metum) Mącz; territare Calag; complere formidinis, conicere in metum, expavescere, percutere, perpavescere, perstringere horrore, terrificare Cn [w tym: kogo, co (47)] (55) : [żaby prosiły Boga o króla] Bog gdy ich proftotę widział/ Drewno im zá Krolá pośłał: Ktore w wodę gdy pluńnęło/ Włzytki żaby prześtrałzyło. *BierEz* I3, P3; *OpecŻyw* 167v; *BartBydg* 229b; Znać iż łczylyełz myękko dułfy Iż czie sumnienie nieruły. Ale byczie prześtrałzyło Tak iako mnie vczynyło. Wiere by łnac grzechow niewyłał Iako plew/ any by łię łmyła. *RejKup* h8, f7v, m2v, t5, cc8; A wtem miłerny człowiek głółem wielkiem zawołał/ okrutna rzecz łeft/ wpaść wręce Boga żywé⁸⁰/ ktoryto głos łście nieiednego niewymownie prześtrałzył *MurzHist* F4v; *MurzNT Luc* 24/22; Prześtrałzył tedy Pan Bog ony Murzyny przed Ała/ y ludem Iudłkim: y podawłły tył wćiekli Murzynowie. *Leop* 2.Par 14/12; y podniefione będą obłoki wielkie y mocne pełne gniewu/ y gwiazdá/ aby prześtrałzyły włlyftkę ziemię/ y te ktorzy mieśfkáią ná niey. *Leop* 4.Esdr 15/40, 2.Par 13/15, 4.Esdr 11/32, *Ier* 50/34; Lecż y niewiałty niektore z náłzych prześtrałzyły nás/ ktore rániuczko były v grobu. *BibRadz Luc* 24/22, *Lev* 26/6, 2.Reg 17/2, *Dan* 4/2, 7/15; *BielKron* 325; Nuncium alicui incutere, Przes pośelltwo niekogo prześtrałzić. *Mącz* 339b; Dissipare ac perterrere hostes, Rośprofzić á prześtrałzyć nieprzyjaciele. *Mącz* 396a, 162c, 220b, 290c, 339b, 414d (11); Y byłem łkrułzon ná duchu moiem ia Dániel w łciele moiem/ á widzenia głowy moiey prześtrałzyły mię. *BudBib Dan* 7/15, *Iudic* 8/12, 4.Esdr 11/32; *Calag* 173b; Gdy [św. Filip] mizernie ná krzyżu wiśiał/ trzęślenie ziemie wielkie ná miáłto ono przyśzło/ y pogánłtwo bárzo prześtrałzyło. *SkarŻyw* 385; Ták ie [Egipcjan] były one łárwy złych Aniołow y czártow prześtrałzyły/ y táká ie boiazń z onych łynow vmárłych [...] zówzięłá/ łfz ledwe byli włzyłcy żywi. *SkarŻyw* 480, 318, 559 [2 r.]; *MWilKHist* I4, K; Prześtrałz [Boże] włzyłtkie niezbożniki/ świátá miłowniki/ ludu twego wiernego łrogie łprzełwniki. *ArtKanc* K4; *WujNT Luc* 24/22.*

przestraszyć czym (8): Ale Tatarzy [...] na łwitaniu krola z łiego wołłkiem ogarnęli, y niewymownem mnołstwem łtrzał, ktore nieinacy łedno iako grad łzumięczy pułzczali Węgry prześtrałzyli, wiele łch pobiwłły ale włęczy raniwłły. *MiechGlab* 15; *RejRozm* 5v; Alieczie [czarcie] tem łnac prześtrałśę Iż gdy [Pan] vznał krewkołć náłśę [...] Miłofierdzie łobie obrał Wktorem

nas nedzne chować miał *RejKup* dd3v; *RejPos* A2v; Ták lię [*Czechowie*] wroćić mufieli náзад do Polakow/ A przyśćim prześtrálfyli íwym bárdzo Krzyżakow *StryjKron* 527; *WyprPl* C2. Cf »bojaźnią przestraszyć«, »postrachem przestraszyć«.

W charakterystycznych połączeniach: przestraszyć Krzyżakow, wszystkich lud, Madyjanity, świata miłowniki, Murzyny, nieprzyjaciela(-e) (3), niezbożniki, oboz, pogaństwo, rycerstwo, sprzeciwniki, wszytek świat, Węgry, (wszystkę) ziemię (3); przez poselstwo przestraszyć; przestraszyć głosem, mnostwem strzał, nosem, paznogty, przyśćim; Bog przestraszył(-y, -o) (4), cesarz, larwy, niewiasty (6), sen, sumnienie, widzenia (2); barzo przestraszyć (2), niewymownie.

*Zwroty: »bojaźnią przestraszyć« (1): Obstringere religione, Ciáfne sumnienie komu vczynić/ álbo obciáżyć go ná yego sumnieniu/ boyáźnią bożą go prześtrálfzyć. *Mącz* 422a.*

*»postrachem przestraszyć« (1): GDy on krzyłz y drzewo/ ná ktorym wiśiało odkupienie náfze/ od Krolá Perłkiego Kozdráfa poimáne/ wielkim pośtráchem Perfyány/ y wśzytko páńftwo ich/ prześtrálfżyło: ták ílz wśzyfcy niewierni Bogá lię Chrześćiáńfkiego bali mowiąc: Bog Chrześćiáńfki ná Perfyą idzie *SkarŻyw* 73.*

*»srodze przestraszyć« (1): gdy [*Romualdus*] Kompletę mowіл/ czárći nań przypádli/ y írodze go prześtrálfżywśzy ná ćiele okrutnie zbili *SkarŻyw* 572.*

Synonimy: potrwożyć, przerazić, strwożyć, zatrwożyć.

Formacje współrdzenne cf STRASZYĆ.

Cf [PRZESTRASZENIE], PRZESTRASZONY